

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Att.: Lars Christian Sæther

DERES REF./DATO:

VÅR REF.:

STED/DATO:

Oslo, 28.01.2011

--- POSTADRESSE
Statkraft AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo

BESØKSADRESSE
Lilleakerveien 6
0283 Oslo

--- SENTRALBORD
24 06 70 00

TELEFAKS:
24 06 70 01

--- INTERNETT
www.statkraft.no

E-POST:
post@statkraft.com

--- ORG. NR.: NO-987 059 699

HØRINGSUTTALELSE – ”FORSLAG TIL UTREDNINGSOMRÅDER FOR HAVVIND”

Innledning

Statkraft vil med dette fremme synspunkter til foreliggende forslag til utredningsområder for havvind. Statkraft er tilfreds med at departementet raskt følger opp regjeringens strategi for havenergi, og at man forbereder strategiske arealvurderinger med sikte på åpning av områder for havvind i framtiden. Rapporten er et grundig arbeid basert på foreliggende kunnskap og tilgjengelig data, og gir etter Statkrafts syn et godt grunnlag for å vurdere mulige områder for videre utredninger. Rapporten avdekker likevel betydelige kunnskapshull. Det er viktig at de forestående utredninger bidrar til å tette disse.

Bunnfaste eller flytende installasjoner

Strategiske arealvurderinger skal gi grunnlag for at myndighetene kan åpne områder for utvikling og utbygging av havvind. Tidsperspektivet fram til åpning evt. kan skje synes uklart. Likeledes er det uklart hvorvidt myndighetene i første omgang ser for seg at anleggene skal ha som formål å bidra til teknologiutvikling, demonstrasjon og/eller kvalifisering av leverandørindustri, eller om det er energipolitiske mål som skal nås gjennom utbygging av havvind. Hvilket formål havvind er ment å skulle fylle vil gi føringer for hvilke havområder som konsekvensutredes først og tidsperspektivet for evt. åpning.

Teknologi for flytende turbiner er på utviklings- og demonstrasjonsstadiet. Et viktig neste skritt for å kommersialisere denne teknologien vil kunne være etablering av nye mindre demonstrasjonsanlegg, gjerne i nærheten av eksisterende demonstrasjonsturbiner. Slike anlegg kan etableres innenfor grunnlinjen, og dermed ikke berøre de områder det pekes på i rapporten. Omfang av dette vil sannsynligvis være begrenset, hvilket også medfører at både lokalisering og planlegging av slik aktivitet best gjøres etter etablerte konsesjonsprosesser. Behovet for, og ønske om et demonstrasjonsprogram anbefales avklart med relevant leverandørindustri. I den forbindelse bør det også klargjøres hvordan et slikt program skal finansieres.

Mulighetene for flytende havvind åpner interessante perspektiver for framtiden. Tidsperspektivet fram til denne teknologien er kommersielt tilgjengelig og tilstrekkelig utprøvd er fortsatt usikker. Det anbefales derfor at man utreder nærmere når teknologien kan være tilgjengelig. Det vil være naturlig å avvente beslutning om konsekvensutredning av områder egnet for flytende havvind til en slik vurdering foreligger.

Aktuelle områder for bunnfaste installasjoner langs norskekysten har ofte større vanddybde enn dagens kommersielle anlegg i andre land. Grunnforholdene er også annerledes enn for mange av prosjektene som bygges i dag. Mens mye av utbyggingen ellers i Nordsjøen gjøres på sand- og leirebunn, vil utbygging langs norskekysten oftest måtte basere seg på fundamentering på fjell- og steingrunn. Dette vil kreve andre tekniske løsninger enn de som er kommersielt tilgjengelig og utprøvd i dag, og taler for at man for de første prosjektene bør ta sikte på å utprøve teknologi for bunnfaste installasjoner med nye løsninger for fundamentering.

Dersom myndighetene ønsker en utbygging som skal bidra til å oppfylle energipolitiske mål, er det viktig at de mest kostnadseffektive områdene bygges ut først.

Rammebetingelser

Gjennom en strukturert og ordnet åpning av områder for havvind vil myndighetene kunne skape reell konkurranse mellom aktører som vil utvikle og bygge ut prosjekter. For at deltakelse i en slik utlysning skal være attraktiv for sentrale aktører, er det viktig at hovedtrekkene i de økonomiske rammebetingelser er klarlagt forut for åpning av områdene. Uten klare signaler om framtidige rammebetingelser vil det være mindre attraktivt å investere tid og ressurser i å delta i konkurransen om tildeling. Havvind vil formelt sett være sertifikatberettiget i det kommende norsk-svenske elsertifikatmarkedet. Havvind vil imidlertid ikke kunne konkurrere kostnadmessig med andre og mer modne fornybare energiteknologier i overskuelig framtid. Dersom det er et politisk ønske å stimulere til utbygging av havvind må dette skje utenfor rammene av elsertifikatmarkedet. Det vil være betydelig usikkerhet knyttet til utbyggingsløsninger og framtidige kostnader for havvind. Myndighetene må derfor opptre fleksibelt mht. å kunne justere støttenivå etter hvert som kunnskapen om faktiske kostnader øker, slik at man muliggjør utbygging.

Det er rimelig å anta at utbygging av havvind i Norge vil være dyrere enn utbygging av havvind i mange andre land. Vi vurderer det som lite sannsynlig at havvind i Norge vil kunne finansieres gjennom bruk av samarbeidsmekanismene i EUs gjeldende fornybardirektiv. De fleste landene vil ha rimeligere alternativer til utbygging av fornybar energi i årene framover.

Konsekvensutredninger

Selv om havvind potensielt har miljøfordeler sammenlignet med annen energiproduksjon, kan man ikke forvente at utbygging av havvind vil være uten negative konsekvenser og interessekonflikter. Rapporten peker på noen sentrale utfordringer på dette feltet. Dersom man skal skape troverdighet til prosessen er det viktig at myndighetene i den strategiske arealplanen har avdekket så mye som mulig av konsekvenser og konfliktområder, og at en åpning av et område gir et sterkt signal om at endelig tillatelse for en utbygging er svært sannsynlig. Dette taler for at mest mulig av konsekvensutredningene bør være utført forut for en åpning. Mange av elementene i havenergiloven er inspirert av petroleumsloven. Konsekvensutredninger som foretas forut for åpning av et område for petroleumsvirksomhet er omfattende. Strategiske miljøvurderinger og grundige konsekvensutredninger forut for åpning vil være en suksessfaktor også innen havenergi.

Kunnskapsbehov

Dersom målet er utbygging av kommersielle anlegg for havvind, er det sentralt at man forut for åpning har vurdert hvilke områder som kan gi de mest kostnadseffektive utbyggingene. Energikostnader for havvind er i stor grad drevet av havdybde og grunnforhold, avstand til land og vindressurs. Myndighetene må derfor vurdere mulige utbyggingsløsninger og antatte kostnader for de ulike områdene gjennom utredningsprosessen. I denne sammenheng er det viktig å kartlegge tilgjengelig

nettkapasitet på land, samt klarlegge hvordan en utbygging av nødvendig nettkapasitet som følger av en utbygging av havvind skal finansieres. Nærmere vindkartlegging bør også være en del av utredningene myndigheten skal utføre før feltene åpnes. Det er viktig at industrien blir konsultert løpende i denne prosessen.

Vurdering av de ulike områdene

Flere av de foreslåtte områdene ligger helt eller delvis innenfor grunnlinjen. Det er viktig å avklare tidlig om Havenergiloven skal komme til anvendelse for disse områdene.

Fordelen med havvind, sammenlignet med annen vindkraftproduksjon, er at man kan plassere anlegget i god avstand fra bebyggelse, og dermed redusere visuell påvirkning for befolkningen. I tillegg vil man ofte ha bedre vindforhold til havs enn det man har på land. Utbygging av havvind gir nye problemstillinger ift fiske, sjøfart, liv i sjø og på havbunn etc. Dersom anlegg plasseres for nærmere land vil man kunne øke konfliktpotensialet. Dette taler for at områder som ligger svært nærmere land ikke bør prioriteres.

Rapporten har lagt vekt på å utpeke områder i tilknytning til store magasinkraftverk, som muliggjør direkte krafteksport til Europa, eller som muliggjør sikring av regional kraftbalanse. Statkraft er ikke uenig i at disse prioriteringene gir et bilde på hvor det kan være attraktivt å plassere havvind, men mener utgangspunktet bør være å finne hvilke områder som kan gi de mest kostnadseffektive utbyggingene, blant annet hensyntatt nettkostnader, reguleringsmuligheter mv.

I flere regioner finnes det fremdeles et betydelig potensial for utbygging av fornybar energi på land. Dette potensialet vil være vesentlig billigere enn havvind. Havvind, landbasert vindkraft og småkraft vil i stor grad konkurrere om den samme nettkapasiteten. I områder med begrenset nettkapasitet bør man prioritere de mer kostnadseffektive utbyggingene på land fram til nettet evt. har tilstrekkelig kapasitet.

Anbefaling

Statkraft anbefaler på denne bakgrunn at myndighetene i de kommende arealvurderinger søker å finne de mest kostnadseffektive områdene for utbygging av havvind og prioriterer å konsekvensutrede disse først. Det innebærer at man i første omgang bør se på områder egnet for bunnfaste installasjoner. For å unngå unødvendige konflikter bør imidlertid områdene nærmest land unngås. Konsekvensutredning av områder egnet for flytende installasjoner kan vurderes når tidsperspektivet fram til teknologi for flytende havvind er kommersielt tilgjengelig, er grundigere vurdert.

Videre anbefaler vi at;

- konsekvensutredningene som utføres må være på et detaljnivå som gir nødvendig trygghet for at anbefalte lokaliteter har stor sannsynlighetsovervekt for å bli realisert;
- myndighetene i parallell gjennomfører vindkartlegging som gir nødvendig bakgrunn for estimering av produksjonstall;
- det parallelt også utredes nettførsterkninger der dette er nødvendig for mottak av ny produksjonskapasitet. Hvordan en utbygging av nødvendig nettkapasitet som følger av en utbygging av havvind skal finansieres bør også klarlegges.

Med vennlig hilsen
for Statkraft AS

Eivind Heløe